

Forskere skal selv bevise deres uskyld

Nosch, Marie Louise Bech; Hjorth, Jens; Gregersen, Frans; Zahavi, Dan; Helin, Kristian; dyre, jeppe; Wengel, Jesper; Mouritsen, Ole; Nissen, Poul; Willerslev, Eske; Dahl-Jensen, Dorthe

Published in:
Dagbladet Politiken

Publication date:
2011

Document version
Tidlig version også kaldet pre-print

Citation for published version (APA):
Nosch, M. L. B., Hjorth, J., Gregersen, F., Zahavi, D., Helin, K., dyre, J., Wengel, J., Mouritsen, O., Nissen, P., Willerslev, E., & Dahl-Jensen, D. (2011). Forskere skal selv bevise deres uskyld. *Dagbladet Politiken*, 11.

Forskeres retsstilling er truet i uredelighedssager

Det er svært for lægmænd at skelne mellem den forsker, der bryder nyt land og den, der svindler sig til hæder og ære. Derfor har man i mange lande oprettet systemer, der tager sig af anklager mod forskere for "videnskabelig uredelighed", som det hedder. Det danske system, Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed (UVVU), er imidlertid så langsomt arbejdende at det er et alvorligt problem. UVVU kan nemlig misbruges til at blokere både forskning og forskere. I dette indlæg argumenterer en række ledere af Danmarks Grundforskningsfonds centre for, at den nye minister for forskning, Morten Østergaard, bør sende det nuværende system til et grundigt eftersyn, så vi kan få et mere effektivt system.

Forskningsresultater skal være 100 % pålidelige. Svindel må ikke forekomme, og der skal slås hårdt og konsekvent ned på manipulation med data. Enhver begrundet mistanke om svindel skal efterforskes grundigt. Så langt er alle vist enige.

Men det er som regel ikke så enkelt at finde ud af om der er blevet svindlet, med mindre der foreligger en tilståelsessag. Der er ofte tale om meget specialiseret og svært tilgængeligt videnskabeligt materiale. Derfor er det kun fagfolk der kan skelne decideret *UREDELIGHED*, dvs. bevidst manipulation med data eller resultater, fra *uberettigede anklager, faglig uenighed* eller *erkendte fejl*. Til gengæld kan fagfolk efter vores mening ret hurtigt afsløre om der er tale om reel svindel eller utilsigtede fejl, eller om der bag klagen f.eks. ligger misundelse eller hævnmotiver.

Hvem som helst kan i princippet rette en anklage om forskningsmæssig uredelighed mod en forsker. Og er den anklagede forsker blot lidt kendt i offentligheden i forvejen, kan den pågældende hurtigt risikere at blive udstillet som en snyder i medierne – længe før der foreligger en afgørelse.

Alle sager om forskningsmæssig uredelighed skal naturligvis behandles efter reglerne, men UVVU har urimeligt lange sagsbehandlingstider. Det er snarere reglen end undtagelsen, at det tager et år eller mere at komme frem til en konklusion. Mens sagen kører, er den indklagede forsker nationalt og internationalt blokeret, for hvem giver forskningsbevillinger til en forsker der er anklaget for uredelighed? Vigtigere er dog at den indklagede forsker har en mistanke hængende over hovedet og er ramt på sin troværdighed.

Al forskning må bygge på et vist mål af tillid til forskerens evner, dømmekraft og troværdighed. Samtidig er det den basale forsknings grundpræmis at man ikke kan forudsige alle resultater; samfundet må stole på at højt kvalificerede forskere erfaringsmæssigt ved hvor der er nye landvindinger i sigte. En forskers omdømme og troværdighed er derfor af afgørende betydning. Og netop derfor er grundforskerne så sårbare. De bliver ramt på omdømmet så snart der råbes "svindel".

I retsstater er en anklaget uskyldig indtil andet er bevist. I uredelighedssager er det her i landet *de facto* omvendt. I et retssamfund kan alle og enhver ganske vist anmelde en person for en forbrydelse, men sagen kommer ikke for en domstol med mindre anklagemyndigheden skønner der er rimelig grund til at tro der overhovedet *er* en sag. UVVU kan afvise sager som er åbenbart ubegrundede, men selv denne beslutning ser ud til at tage urimelig lang tid.

Det svækker dansk forskning, at sager om uredelighed ikke afgøres hurtigt og effektivt. Det er for nemt for anmeldere at trække svindelkortet. En anmelder kan aldrig få større omkostninger end

portoen til brevet. Danmark kan ikke være tjent med et så ineffektivt system på området. Den ny forskningsminister Morten Østergaard vil gøre forskningen en stor tjeneste ved at sende UVVU-systemet til et grundigt eftersyn. Lad os få et system der beskytter dydige forskere og domfælder uredelige med samme hurtighed og effektivitet.

Dan Zahavi, professor i filosofi (KU)
Eske Willerslev, professor i evolutionsbiologi (KU)
Frans Gregersen, professor i dansk sprog (KU)
Jens Hjorth, professor i astronomi (KU)
Jeppe Dyre, professor i fysik (RUC)
Jesper Wengel, professor i organisk kemi (SDU)
Kristian Helin, professor i biomedicinsk genteknologi (KU)
Marie-Louise Nosch, professor mso i græsk historie (KU)
Ole Mouritsen, professor i biofysik (SDU)
Poul Nissen, professor i proteinbiokemi (AU)